

Lumen 2/2019 TEEMA-ARTIKKELI

Luonnontuotteista hyvinvointia Ranualla

Mirva Tapaninen, restonomi ylempi AMK, projektipäällikkö, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (Vastuulliset palvelut, matkailu), Lapin ammattikorkeakoulu
Riikka Tuomivaara, kehittämisspäällikkö, Ranuan kunta

Asiasanat: hyvinvointi, luonnontuote, yrittäjäyys, raaka-aine, yritysverkosto

Matkailu liitännäiselinkeinoineen on Lapille merkittävä työllistäjä ja tuo maakuntaan useille toimialoille toimeentulon mahdollisuuksia. Luonnontuotealalla puolestaan on monipuoliset mahdollisuudet. Luonnontuotteista tehdyille hyvinvointituotteille ja -palveluille on selkeä kysyntä ja se luo uusia mahdollisuuksia yritystoimintaan maaseutualueilla. Luonnontuotealalle onkin viime vuosina syntynyt yrityksiä enenevässä määrin palveluihin, joissa luonnontuotteita hyödynnetään joko hyvinvointipalveluissa tai matkailussa. (Lapin ELY-keskus, Lapin alueellinen maaseudun kehittämisstrategia 2014-2020).

”Terveellisyys on maailmanlaajuinen megatrendi” (TEM toimialaraportti 5 2016 Luonnontuoteala). Hyvinvointipalveluiden kysyntä matkailussa kasvaa terveystrendin myötä. Yhteistyössä hyvinvointialan yritysten kanssa voidaan synnyttää niin uusia hyvinvointituotteita kuin uusia hyvinvointipalveluita. Asiakkaat myös arvostavat entistä enemmän alueen erityispiirteisiin, luonnonmukaisiin, kulttuuriin ja historiaan perustuvia tuotteita ja palveluita. (TEM toimialaraportti 5 2016 Luonnontuoteala.)

Yrittäjien hyvinvointituotteiden ja -palveluiden takana

Mikä yhdistää Hillasauna-konseptia, Kunnonmetsästäjä ihon- ja hiustenhoitotuotteita sekä Outi's Herbs yrttisaippuota ja -shampoita? Kolmen ranualaisen yrittäjän halu tarjota ja kehittää hyvinvointituotteita ja -palveluita niin paikallisille kuin matkailijoille. Anu Tahkola, Outi Lohi ja Tiina Torvinen hyödyntävät yritystensä tuotteissa mahdollisimman paljon paikallisia ja lappilaisia raaka-aineita.

Kunnonmetsästäjä

Tiina Torvisen kiinnostus hyvinvointituotteisiin on lähtenyt omien ihonhoitotarpeiden myötä. ”*Testasin atooppiseen ihooni monenlaista kosmetiikkaa ja törmäsin lopulta seinään. En löytänyt juuri mitään minulle sopivaa.*” (Kontio, 2018). Sitä kautta Tiina on lähtenyt kehittämään omaa hyvinvointituotepohjettua kosmetiikan ja saunatuotteiden osalta. Aiempi yritystausta on myös ollut hyvinvointipalvelua - personal trainer sekä ravintopalvelujen tarjoamista. Lisäksi Tiina kasvattaa emolehmiä miehensä kanssa. Yrityksen uusi toimiala pystyy hyödyntämään aiempaa toimintaa sekä asiakkuuksia. Nyt kehitettävä toiminta keskittyy oman hyvinvointisarjan tuotekehitykseen, testaukseen, turvallisuusselvityksiin ja markkinoille saamiseen. Tämän toiminnan kautta tavoitellaan tuotannollisen toiminnan käynnistämistä. (Ranuan luonnonvaratoimijoiden liiketoiminnan ja verkoston kehittäminen hankehakemus).

Outi's Herbs

Outi Lohen unelmana on ollut tehdä puhtaan pohjoisen villiyrtit sekä kasvatetut kasvit ja kukat sellaiseen muotoon, että tarvitseva saa niistä apua ja iloa itselleen. ”*Yrtit ovat kiinnostaneet Outia pitkään ja ajatus yritystoiminnan kehittämisestä sai alkunsa halusta löytää apua läheisten sairauksiin ja kipuihin. Tuttavapariskunnalta saadut neljä ruusunjuuren tainta antoivat lisäpotkua suunnitelmille.*” (Kontio, 2018). Näin syntyi Outi's Herbs yritys, joka tarjoaa mm. yrttisaippuota ja -shampoita. Outin päätoimi on Oulu-opiston rehtorina toimiminen ja yritystoiminta on sivutoimista. Outille iloa tuottaa tieto siitä, että jokainen tuote on tarkkaan harkittu käyttäjää ajatellen: keruu puhtaista Lapin metsistä ja pelloilta, tuotteen huolellinen testaus ennen myyntiä, tuote nimetään siihen liittyvän tarinan perusteella ja tuotteen sekä tuotepakkauksen ekologisen jalanjäljen pituuden minimointi. Kansanperinnetieto kasvien käytöstä yrttilääkinnässä nostetaan vahvasti esille valmistamalla tuotteita joko yksittäisistä lappilaisista yrteistä tai yrttien yhdistelmistä. Tuotteita valmistavat omistajan lisäksi henkilöt, jotka uskovat vahvasti yrttien parantavaan voimaan. Yritys valmistaa tuotteiden lisäksi myös oheistuotteita mm. hyvinvointipalveluita varten (sauna yms.). (Ranuan luonnonvaratoimijoiden liiketoiminnan ja verkoston kehittäminen hankehakemus).

Hillasauna / TMI. Anu Tahkola

Anu Tahkola tarjoaa asiakkailleen hierontaa, kalevalaista jäsenkorjausta sekä saunahoitoja kuten kuppauksia ja hillasaunoja. Ennen oman yrityksen perustamista Anu toimi floristinä rovaniemeläisessä kukkakaupassa. Hän oli suorittanut tuolloin myös jo hierojan opinnot.

Ranualla hierojat alkoivat eläköityä, joten hänellä oli edessä kotipaikkakunnalle paluu. ”Minulta alettiin kysellä, enkö voisi tulla hierojaksi tänne. Ja vaikka olin aiemmin ollut varma, etten hierojan hommia ala täyspäiväisesti tekemään koskaan, aloin silti, Anu naurahtaa.” (Kontio, 2018). Anu on ehtinyt yrittämisen ohella suorittaa myös Saunaterapia opinnot. Hän on kiinnostunut perinnehoidoista ja siitä, miten luonnon tuotteita voi käyttää erilaisiin hoitotuotteisiin. Ensisijaisen tärkeitä asioita niiden toteuttamiseen ovat luonnonyrtit, puhtaus, paikallisuus ja erilaisuus. (Ranuan luonnonvaratoimijoiden liiketoiminnan ja verkoston kehittäminen hankehakemus).

Yhdessä kehittäen

Ranualla hyvinvointituotteita ja -palveluja tarjoavat kolme luonnonvara-alan toimijaa löi hynttyyt yhteen 2-3 vuotta sitten yritysryhmähankkeen (Maaseutuvirasto, Lapin ELY-keskus) merkeissä. Hankkeen idea sai alkunsa Lapin ammattikorkeakoulun / Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (Lapin AMK/MTI) Lappilaisia Makuelämyksiä Matkailijalle sekä Rovaniemen koulutuskuntayhtymän LuoLi –Luonnosta liiketoiminnaksi hankkeiden toimintaan osallistumisen myötä.

Hanketta suunniteltiin tiiviissä yhteistyössä kolmen edellä mainitun ranualaisen yrittäjän, Ranuan kehittämispäällikön Riikka Tuomivaaran ja Lapin AMK / MTI:n asiantuntijoiden kanssa. Hankkeen hallinnoijana toimii Lapin AMK/MTI, hankkeen kesto oli 1.8.2017 – 31.8.2019. Hankkeen tavoitteena oli rakentaa ranualaisten luonnontuote- ja hyvinvointialojen tuote- ja palvelukokonaisuus osaksi matkailun tarjontaa sekä vastata kasvaneeseen kysyntään yhdistämällä yritysten osaamista ja resursseja tuotekehityksen ja laadunparantamisen keinoin.

Hankkeen tavoitteena oli myös lappilaisen luonnontuotteiden ja -palveluiden arvostuksen lisääminen ja sen tuoman lisäarvon hyödyntäminen matkailupalveluissa, lisätä maakunnan toimijoiden tietämystä ja osaamista lappilaisesta luonnontuotteista ja -palveluista. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa ranualaisten luonnontuotteiden ja -palveluita tuottavien yritysten, kunnan ja Lapin AMKin yhteistyötä. Yhteistyön ja osaamisen lisääntymisen kautta lisätään liiketoimintamahdollisuuksia sekä tuetaan uusien yritysryhmien muodostumista. Verkostoitumisen myötä on löydettävissä uusia rajapintoja ja innovaatioita palveluiden tuottamiseen. ”Tulin hankkeeseen, kun alku oli saatu jo käyntiin, itsellä vei aikaa ennen, kun sisäisti hankkeen lopullisesti. Hanke oli mielestäni toimiva, kun sen pystyi itse aikatauluttamaan ja päättämään mitä haluaa ja paneutumaan omiin tarpeisiin enempi. Sain

uusia kokemuksia, näkemystä, ideoita, kehittämis ehdotuksia ja kotisivut.” Anu kertoo. Tiinalla ja Outilla on samansuuntaisia näkemyksiä, aikataulut on mahdollistanut joustavan toiminnan, yhteistyö on lisääntynyt. Lisäksi he kertovat, että oma aktiivisuus ja yhteisten pelisääntöjen merkitys on tärkeä hankkeen etenemisessä.

Mitä hankkeen jälkeen?

Hankkeen aikana on selvitetty alan lupaviidakkoa, vahvistettu tarvittavaa asiantuntijaverkostoa sekä luotu kestävä pohjaa hankkeessa toimivien yrittäjien liiketoiminnan tueksi. Hankkeen aikana on Tiinalla syntynyt kolme uutta tuotetta ja kehitetty kahta olemassa olevaa. Uusia tuotteita ovat hiushuuhde, hillaemulsio, turvetervasaippua ja kehitetty edelleen mustikka- ja hillavoidetta. Outi on kehittänyt hankkeen aikana useampaa olevaa tuotetta, esimerkiksi pihlajanmarja- ja suopursunkukkapalashampoita. Anu puolestaan on hankkeen aika kehittänyt ja jalostanut Hillasauna konseptia ja muita sauna palveluita.

Kaikilla kolmella yrittäjällä toiminnan kehittäminen jatkuu. Outilla kehittäminen jatkuu edelleen sivutoimimisena yrittäjyytenä. Tiinalla toiminta jatkuu yritystoiminnan kehittämisessä eteenpäin. *”Edessä on esimerkiksi uusi nimi tuotesarjalle, osakeyhtiön perustaminen ja sitä myöden koko markkinointi-ilmeen uudistaminen nettisivuja ja verkkokauppaa myöten.”*

Anu on hankkeen aikana kehittänyt ja jalostanut Hillasauna konseptia sekä muita saunapalveluita. *”Jatkan edelleen sauna palveluiden kanssa käyttäen hankkeen aikana tehtyjä hyvä toteutuksia ja jatkan uusien palveluiden kehittämistä ja toteuttamista. Yhteistyö jatkuu Kunnonmetsästä Tiina Torvisen kanssa ja toivottavasti jossain vaiheessa myös Outi's Herbs Outi Lohen kanssa yhteistyöhön. Kotisivujen valmistuminen hankkeen aikana oli mahtava ja nyt tarkoitus olisi jatkaa ahkerasti päivittämistä ja markkinointia sitä kautta.”*

Lapin AMK/MTI:lla yhteistyö ranualaisten toimijoiden kanssa jatkuu mm. elokuussa rahoituspäätöksen saaneen Lappi Luxus – palveluja ja tuotteita lappilaiseen hyvinvointimatkailuun hankkeessa (EAKR/Lapin liitto). Lappi Luxus –hankkeessa luodaan yritysverkosto, jossa on mukana luonnontuote-, matkailu- ja hyvinvointialan yrityksiä ja tuetaan niiden yhteistyötä ja elinvoimaa sekä rakennetaan yhdessä yritysten kanssa liiketoimintamalli, jossa huomioidaan paikallisuus, ympärivuotisuus, kansanperinne- ja tutkimustieto, luonnontuotteet, raaka-aineet ja toiminnan kannattavuus. Hanketta hallinnoi

Lapin Koulutuskeskus REDU ja Lapin AMK / MTI toimii osatoteuttajana. Hanke kestää vuoden 2021 loppuun asti.

Lähteet

Kontio, Tuuli. Yhteistyöllä kohti omia ja yhteisiä tavoitteita. Lapin Keino blogipostaus 20.2.2018. <https://www.lapinkeino.fi/2018/02/20/yhteistyolla-kohti-omia-ja-yhteisia-tavoitteita/>. Luettu 10.10.2019

Ranuan luonnonvaratoimijoiden liiketoiminnan ja verkoston kehittäminen hankehakemus. Maaseuturahasto/Lapin ELY-keskus

Ristioja, Anne. 2016. Työ- ja elinkeinoministeriö toimialaraportit. Luonnontuoteala 2/2016.